

Hallinto ja johtaminen

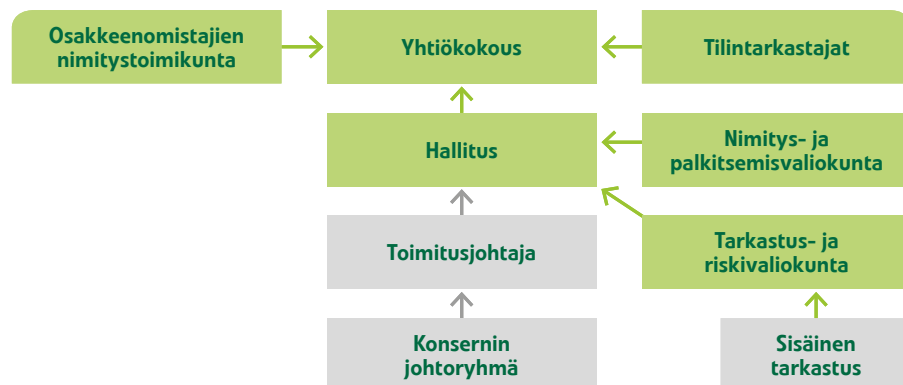
Tarkasti määritelty ja läpinäkyvä hallinto ja johtaminen (Corporate Governance) luo perustan yhtiön vastuulliselle ja arvosuuntautuneelle suoritukselle sekä hallintotoiminnolle. Se on välttämättömyys, joka palvelee niin Fortumin osakkeenomistajia, finanssimarkkinoita, yhteistyökumppaneita, henkilöstöä kuin myös suurta yleisöä.

Hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuus huolehtia yhtiön hallinnosta ja johtamisesta perustuu osakeyhtiölakiin, jota täydentää Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi. Seuraavilla sivuilla on Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen mukainen Fortumin selvitys

hallinto- ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement), tietoa johdon palkitsemisesta sekä hallituksen ja johtoryhmä esittelyt.

➔ *Kuvaus Fortumin sisäpiiri-hallinnosta löytyy osoitteesta: www.fortum.com/sisapiirihallinto*

FORTUMIN HALLINTOELIMET

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Fortumin hallinto perustuu lakiin, yhtiön yhtiöjärjestykseen sekä listayhtiöiden hallinnointikoodiin 2010. Tämä selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement) on laadittu hallinnointikoodin suosituksen 54 ja arvopaperimarkkinalain 2 luvun 6 §:n mukaisesti. Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä annetaan yhtiön toimintakertomuksesta erillisenä.

Fortum noudattaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Yhtiö on listattuna NASDAQ OMX Helsinki -pörssissä ja noudattaa pörssin sääntöjä sekä Finanssivalvonnan sääntöjä ja määräyksiä. Fortumin pääkonttori sijaitsee Espoossa.

➔ *Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi on saatavilla Arvopaperimarkkinayhdistyksen verkkosivuilta (www.cgfinland.fi).*

Fortum laatii konsernitilinpäätöksen ja osavuositarkastukset kansainvälisten EU:n hyväksymien IFRS-raportointistandardien, arvopaperimarkkinalain ja soveltuvien Finanssivalvonnan standardien sekä NASDAQ OMX Helsinki Oy:n sääntöjen mukaisesti. Yhtiön toimintakertomus ja emoyhtiön tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain ja kirjanpitolautakunnan ohjeiden ja lausuntojen mukaisesti. Tilintarkastuskertomus kattaa toimintakertomuksen, konsernitilinpäätöksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen.

KONSERNIN ORGANISAATIO JA HALLINTOELIMET

Fortum-konsernin hallinnosta ja toiminnasta vastaavat yhtiökokous, hallitus ja sen kaksi valiokuntaa sekä toimitusjohtaja konsernin johtoryhmän avustamana. Hallitus valvoo yhtiön tulokset, hallintoa ja organisaatiota. Hallitus ja konsernin johtoryhmä ovat erillisiä hallintoelimiä, eikä yksittäinen henkilö voi olla jäsen kuin yhdessä näistä.

Operatiivisesta toiminnasta konsernitilillä vastaa toimitusjohtaja konsernin johtoryhmän avustamana. Divisioonatasolla toiminnasta vastaavat divisioonien johtajat johtoryhmiensä avustamina.

Suomen valtio ja Osakesäästäjien keskusliitto ry esittivät Fortumin vuoden 2011 varsinaisessa yhtiökokouksessa yhtiön hallintoneuvoston lakkauttamista ja sen edellyttämien muutosten tekemistä yhtiön yhtiöjärjestykseen. Ehdotus hyväksyttiin ja muutokset yhtiöjärjestykseen tulivat voimaan 4.4.2011.

Vuonna 2011 Fortumin hallitus kutsui yhtiön keskeisten sidosryhmien edustajia neuvottelukuntaan, jonka tavoitteena on edistää Fortumin liiketoimintoja vuoropuhelun ja näkemysten vaihdon kautta.

Yhtiökokous

Osakkeenomistajat voivat käyttää päätösvaltaansa asianmukaisesti koolle kutsutussa yhtiökokouksessa joko itse henkilökohtaisesti tai asiamiehensä kautta. Hallitus huolehtii yhtiöjärjestyksen ja Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaisesti yhtiökokouksen koollekkutsumisesta. Kutsu yhtiökokoukseen on toimitettava aikaisintaan kolme kuukautta ja viimeistään kolme viikkoa ennen yhtiökokousta

julkaisemalla se kahdessa hallituksen määräämässä sanomalehdessä. Yhtiökokoukseen kutsu on kuitenkin toimitettava vähintään yhdeksän päivää ennen osakeyhtiölain 4 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua yhtiökokouksen täsmäytyspäivää.

Varsinainen yhtiökokous pidetään kerran vuodessa viimeistään kesäkuussa. Ylimääräinen yhtiökokous on pidettävä, kun hallitus katsoo siihen olevan aihetta tai milloin laki sitä muutoin edellyttää.

Osakkeenomistajien nimitystoimikunta

Fortumin vuoden 2011 varsinainen yhtiökokous päätti asettaa osakkeenomistajien nimitystoimikunnan

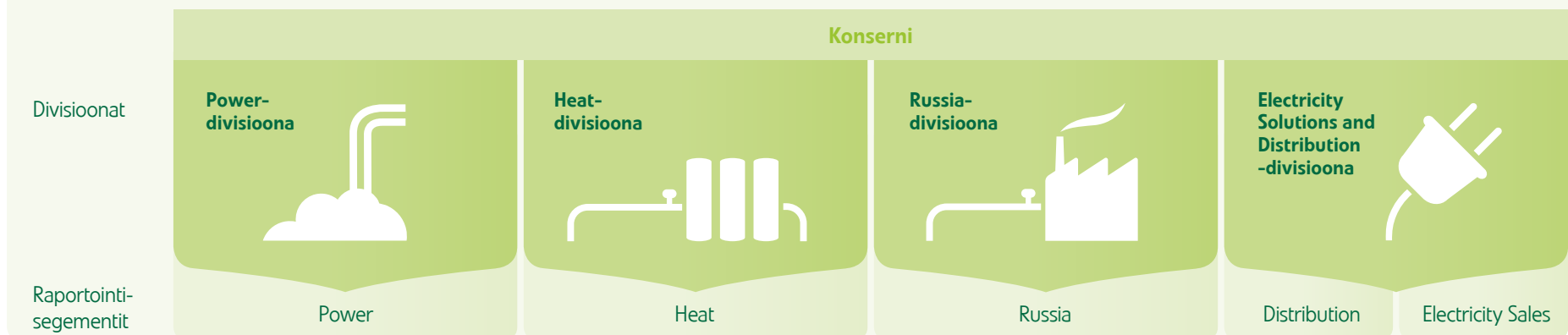
valmistelemaan hallituksen jäseniä ja hallituspalkkioita koskevat ehdotukset seuraavalle varsinaiselle yhtiökokoukselle. Päätöksen mukaisesti nimitystoimikuntaan valitaan kolmen suurimman osakkeenomistajan edustajat, ja toimikuntaan kuuluu lisäksi asiantuntijajäsenenä hallituksen puheenjohtaja.

Osakkeenomistajia edustavien jäsenten nimeämisoikeus on niillä kolmella osakkeenomistajalla, joiden osuus yhtiön kaikkien osakkeiden tuotamista äänistä on suurin varsinaista yhtiökokousta edeltävän marraskuun 1. päivänä. Mikäli osakkeenomistaja ei haluaisi käyttää nimeämisoikeuttaan, nimeämisoikeus siirtyisi seuraavaksi suurimmalle omistajalle. Suurimmat osakkeenomistajat määräytyvät niiden

YHTIÖKOKOUKSEN VASTUULLA ON MUUN MUASSA:

- emoyhtiön tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistaminen
- voitonjakokelpoisten varojen käsittely
- hallituksen jäsenten valinta
- päättäminen vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle
- hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista päättäminen
- tilintarkastajan valitseminen

FORTUMIN RAPORTOINTIRAKENNE

arvo-osuusjärjestelmään rekisteröityjen omistustietojen perusteella, kuitenkin siten, että sellaisen omistajan omistukset lasketaan yhteen, jolla on arvopaperimarkkinallain mukainen velvollisuus ilmoittaa tietyistä omistusmuutoksista (liputusvelvollinen omistaja), jos omistaja ilmoittaa viimeistään lokakuun 28. päivänä kirjallisesti yhtiön hallitukselle sitä vaativansa.

Nimitystoimikunnan koollekutsujana toimii hallituksen puheenjohtaja, ja toimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan. Nimitystoimikunnan tulee antaa ehdotuksensa yhtiön hallitukselle viimeistään varsinaista yhtiökokousta edeltävän helmikuun 1. päivänä.

Marraskuussa 2011 osakkeenomistajien nimitystoimikuntaan valittiin seuraavat henkilöt: Pekka Timonen, ylijohdaja, valtioneuvoston kanslia, omistajaohjausosasto; Mikko Koivusalo, sijoitusjohtaja, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma ja Harri Sailas, toimitusjohtaja, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen. Fortumin hallituksen puheenjohtaja Sari Baldauf toimii toimikunnan asiantuntijajäsenenä.

Osakkeenomistajien nimitystoimikunta päätti kokouksessaan 31. 1. 2012 ehdottaa 11. 4. 2012 pidettäväksi kutsutulle yhtiökokoukselle, että seuraavat hallituksen jäsenet valitaan uudelleen tehtäviinsä: Sari Baldauf hallituksen puheenjohtajaksi, Christian Ramm-Schmidt, varapuheenjohtajaksi ja Mino Akhtarzand, Heinz-Werner

Binzel, Ilona Ervasti-Vaintola, Joshua Larson jäseniksi. Osakkeenomistajien nimitysvaliokunta ehdottaa, että hallituksen uusiksi jäseniksi valitaan Kim Ignatius ja Veli Sundbäck.

Hallitus

Hallitus vastaa konsernin hallinnosta ja toiminnan järjestämisestä lainsäädännön, mukaan lukien osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti. Hallitukseen kuuluu viidestä kahdeksaan jäsentä. Yhtiökokous valitsee jäsenet yhden vuoden mittaiseksi toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen. Kokous on päätösvaltainen, kun paikalla on enemmän kuin puolet jäsenistä. Hallituksen jäseneksi ei voida valita henkilöä, joka on täyttänyt 68 vuotta. Vuonna 2011 hallitukseen kuului 7 jäsentä, joista kolme, hallituksen puheenjohtaja mukaan lukien, olivat naisia.

Vuonna 2011 hallitus kokoontui 10 kertaa. Yhtiön operatiivisen ja taloudellisen kehityksen ohjauksen ja valvonnan lisäksi tärkeimpiä aiheita vuoden aikana olivat Fortumin strategia, vuosittainen toimintasuunnitelma, tavoitteiden asettaminen ja arviointi, riskipolitiikka sekä taloudellinen raportointi. Tärkeimpiin asioihin kuuluivat lisäksi ydinvoima, merkittävät investointi- ja divestointiasiat, Venäjän toiminnot ja tutkimus- ja kehitystoiminta. Hallitus käsitteli myös liiketoiminnan kestävää kehitystä sekä johdon suoriutumista ja palkitsemista.

FORTUMIN HALLITUS 2011

Nimi	Syntymävuosi	Koulutus	Päätoimi	Läsnäolo hallituksen kokouksissa	Läsnäolo valiokunta-kokouksissa
Puheenjohtaja Sari Baldauf	1955	KTM	Johtaja Riippumaton hallituksen jäsen	10/10	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, 3/3
Varapuheenjohtaja Christian Ramm-Schmidt	1946	Dipl. ekon.	Senior Partner of Merasco Capital Ltd Riippumaton hallituksen jäsen	10/10	Tarkastus- ja riskivaliokunta, 5/5
Esko Aho	1954	VTM	Johtaja, yhteiskuntasuhteet ja yritysvastuu; johtokunnan jäsen, Nokia Oyj Riippumaton hallituksen jäsen	10/10	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, 3/3
Mino Akhtarzand ¹⁾	1956	Diplomi-insinööri, sähkötekniikka	Jönköpingin läänin maaherra Riippumaton hallituksen jäsen	7/8	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, 2/2
Heinz-Werner Binzel ¹⁾	1954	Ekonomi, diplomi-insinööri, taloustieteet ja sähkötekniikka	Yksityinen konsultti Riippumaton hallituksen jäsen	8/8	Tarkastus- ja riskivaliokunta, 4/4
Ilona Ervasti-Vaintola	1951	OTK, VT	Johtaja Riippumaton hallituksen jäsen	10/10	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, 3/3
Joshua Larson	1966	Kansainvälisten suhteiden maisteri, venäjän kielen kandidaatti	Yksityinen sijoittaja ja konsultti Riippumaton hallituksen jäsen	10/10	Tarkastus- ja riskivaliokunta, 5/5

HALLITUKSEN JÄSENIÄ 31. 3. 2011 SAAKKA

Puheenjohtaja Matti Lehti	1947	KTT	Riippumaton hallituksen jäsen	2/2	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, 1/1
Birgitta Johanson-Hedberg	1947	BA, PsK	Riippumaton hallituksen jäsen	1/2	Tarkastus- ja riskivaliokunta, 1/1

¹⁾ Uusi jäsen 31.3.2011 lähtien.

Hallituksen työjärjestys

HALLITUKSEN TÄRKEIMMÄT TEHTÄVÄT:

- Yhtiön liiketoiminnan ja toimialojen strateginen kehittäminen ja ohjaus
- Toiminnan järjestäminen lainsäädännön ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti
- Osinkopoliitikan määrittely
- Kirjanpidon ja taloushallinnon asianmukainen järjestäminen
- Ylimmän johdon nimittäminen
- Keskeisten riskien analysointi ja niitä koskevien ohjeiden antaminen toimitusjohtajalle
- Vuosittaisen toimintasuunnitelman vahvistaminen
- Tulostavoitteiden asettaminen yhtiölle ja sen johdolle
- Osavuositarkastusten, konsernitilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen hyväksyminen
- Osakeyhtiölaissa ja yhtiöjärjestyksessä määriteltyjen hallituksen tehtävien hoitaminen
- Merkittävistä investoinneista, divestoinneista ja liiketoimintajärjestelyistä päättäminen
- Hallituksen valiokuntien jäsenten nimittäminen
- Raportoiminen yhtiön johdon palkitsemisesta varsinaiselle yhtiökokoukselle

HALLITUKSEN JÄSENTEN TOIMINNAN ARVIOINTI:

- Hallitus suorittaa vuotuisen itsearvioinnin

HALLITUKSEN KOKOUKSIA KOSKEVAT MENETTELYTAVAT:

- Kokoukset kutsutaan koolle sovittun aikataulun mukaisesti käsittelemään sovittuja teemoja sekä tarvittaessa muita asioita
- Puheenjohtaja laatii kokouksen esityslistan toimitusjohtajan, hallituksen sihteerin tai hallituksen muiden jäsenten esitysten pohjalta
- Hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan pyynnöstä puheenjohtaja kutsuu kokouksen koolle käsittelemään yksittäistä asiaa
- Kokouksessa käsitellään valiokuntien ja toimitusjohtajan raportit
- Aineisto toimitetaan hallituksen jäsenille viimeistään viisi päivää ennen kokousta

Kaikki hallituksen jäsenet ovat riippumattomia yhtiöstä ja sen merkittävistä osakkeenomistajista. Ilona Ervasti-Vaintola on ollut ei-riippumaton hallituksen jäsen (ristikkäinen valvontasuhte 31. 10. 2011 saakka). Toimitusjohtaja, talousjohtaja ja laki-asiainjohtaja (joka toimii hallituksen sihteerinä) osallistuvat hallituksen kokouksiin. Muut konsernin johtoryhmän jäsenet osallistuvat kokouksiin tarvittaessa tai hallituksen kutsusta.

Hallituksen puheenjohtaja valmistee hallituksen kokouksissa käsiteltävät ja päätettävät asiat yhdessä toimitusjohtajan kanssa. Hallitus toimii hyväksymänsä työjärjestyksen mukaan.

➤ *Hallituksen työjärjestyksen pääkohdat esitetään ohessa.*

Hallitus tekee vuosittaisen itsearvioinnin toimintansa kehittämiseksi. Siinä arvioidaan työn tehokkuutta, hallituksen kokoa ja kokoonpanoa, kokouksissa käsiteltävien asioiden valmistelua ja keskustelun avoimuutta sekä hallituksen jäsenten mahdollisuutta itsenäiseen päätöksentekoon.

Hallituksen valiokunnat

Hallitus nimittää vähintään kolmijäsenisen tarkastus- ja riskivaliokunnan sekä nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan. Kummankin valiokunnan jäsenet ovat hallituksen jäseniä. Valiokuntien jäsenten toimikausi on yksi vuosi, joka päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Kaikilla hallituksen jäsenillä on oikeus osallistua valiokuntien kokouksiin. Hallituksen sihteeri toimii valiokuntien sihteerinä. Hallitus on hyväksynyt valiokunnille kirjalliset työjärjestykset.

➤ *Hallituksen valiokuntien työjärjestyksen pääasiallinen sisältö esitetään sivulla 120.*

Tarkastus- ja riskivaliokunta
Tarkastus- ja riskivaliokunta avustaa hallitusta sen valvontatehtävien hoitamisessa Suomen listayhtiöiden hallintointikoodissa tarkastusvaliokunnille määritettyjen tehtävien mukaisesti.

Tarkastus- ja riskivaliokunta tarkastaa vuosittain työjärjestyksensä, hyväksyy sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen ja tarkastussuunnitelman sekä suorittaa työstään itsearvioinnin. Lisäksi tarkastus- ja riskivaliokunta tapaa säännöllisesti tilintarkastajia keskustellakseen tilintarkastussuunnitelmasta, tilintarkastusraporteista ja tilintarkastushavainnoista.

Tarkastus- ja riskivaliokunta raportoi työstään hallitukselle säännöllisesti jokaisen kokouksen jälkeen.

Maaliskuussa 2011 pidetyn varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen hallitus valitsi keskuudestaan tarkastus- ja riskivaliokuntaan puheenjohtajaksi Christian Ramm-Schmidtin ja jäseniksi Joshua Larsonin ja Heinz-Werner Binzelin. Entinen hallituksen jäsen Birgitta Johansson-Hedberg toimi puheenjohtajana ja Christian Ramm-Schmidt

TYÖJÄRJESTYKSEN MUKAISET TARKASTUS- JA RISKIVALIOKUNNAN TEHTÄVÄT:

- Seurata tilinpäätösraportoinnin prosessia
- Valvoa taloudellista raportointiprosessia
- Seurata yhtiön sisäisen valvonnan, mahdollisen sisäisen tarkastuksen ja riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta
- Käsitellä yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä antamaan selvitykseen sisältyvää kuvausta taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä
- Seurata emoyhtiön tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen lakisääteistä tilintarkastusta

- Arvioida lakisääteisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön riippumattomuutta ja eritoten tilintarkastajan tarjoamia oheispalveluja (muut kuin tilintarkastuspalvelut) tarkastettavalle yhtiölle
- Valmistella tilintarkastajan valintaa koskeva hallituksen päätösehdotus varsinaiselle yhtiökokoukselle
- Käsitellä selvitystä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä
- Seurata yhtiön taloudellista asemaa
- Hyväksyä sisäisen tarkastuksen toimintaohjeet
- Arvioida sisäisen tarkastuksen suunnitelmia ja raportteja
- Yhteydenpito lakisääteiseen tilintarkastajaan ja tilintarkastajan valiokunnalle valmisteleminen raporttien arviointi

jäsenenä varsinaiseen yhtiökokoukseen 2011 saakka.

Vuonna 2011 tarkastus- ja riskivaliokunta kokoontui 5 kertaa. Valiokunnan kokouksiin osallistuivat säännöllisesti myös tilintarkastajat, sisäisen tarkastuksen johtaja, talousjohtaja, corporate controller ja lakiasiaintohtaja valiokunnan sihteerinä sekä muita valiokunnan kutsumia henkilöitä. Tärkeimmät vuoden aikana käsitellyt asiat olivat osavuosisikatsausten ja tilinpäätöksen arviointi, tilintarkastajien raportit, sisäisen tarkastuksen raportit,

riskienhallintaraportit ja -politiikat ja hallinto- ja ohjausjärjestelmästä annettavan selvityksen arviointi sekä tiettyjen tärkeiden projektien ja asioiden valvonta, ulkoisen tilintarkastajan valintaa koskevan esityksen laatiminen.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta Maaliskuussa 2011 pidetyn varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen hallitus valitsi keskuudestaan nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajaksi Sari Baldaufin ja jäseniksi Esko Ahon, Minoo Akhtarzandin ja Ilona Ervasti-Vaintolan.

Entinen hallituksen puheenjohtaja Matti Lehti toimi valiokunnan puheenjohtajana ja Sari Baldauf jäsenenä varsinaiseen yhtiökokoukseen 2011 saakka. Vuonna 2011 valiokunta kokoontui 4 kertaa. Muut säännölliset osallistujat valiokunnan kokouksissa olivat toimitusjohtaja, henkilöstöjohtaja ja lakiasiaintohtaja valiokunnan sihteerinä.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta raportoi työstään hallitukselle säännöllisesti jokaisen kokouksen jälkeen.

Tärkeimmät vuoden aikana käsitellyt asiat olivat johtoryhmän työn arviointi, palkkio- ja kannustinjärjestelmät, mukaan lukien johtoryhmän jäsenten suoritustavoitteiden asettaminen.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtajan tehtävä on johtaa konsernin liiketoimintaa ja hallintoa osakeyhtiölain, muun sovellettavan lainsäädännön ja hallituksen ohjeiden mukaisesti. Fortumin toimitusjohtaja toukokuusta 2009 lähtien on ollut DI, KTM Tapio Kuula (s. 1957).

Toimitusjohtajan tukena konsernin johtamisessa on konsernin johtoryhmä. Yhtiön hallitus arvioi toimitusjohtajan työtä vuosittain. Arviointi perustuu objektiivisiin kriteereihin, joita ovat muun muassa yhtiön tuloksellisuus sekä nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan toimitusjohtajalle asettamien tavoitteiden saavuttaminen.

TYÖJÄRJESTYKSEN MUKAISET NIMITYS- JA PALKITSEMISVALIOKUNNAN TEHTÄVÄT:

- Käsitellä, arvioida ja tehdä esityksiä konsernin ja johdon palkkausrakenteista sekä palkitsemis- ja kannustinjärjestelmistä
- Seurata kannustinjärjestelmien toimivuutta varmistaakseen, että johdon palkitsemisjärjestelmä edistää yhtiön tavoitteita ja perustuu henkilökohtaiseen suoriutumiseen
- Arvioida toimitusjohtajan ja hänelle suoraan raporttoivien johtajien suoriutumista ja palkitsemista
- Valmistella nimitys- ja palkitsemisasiota ja tehdä hallitukselle ehdotuksia toimitusjohtajan ja johtoryhmään kuuluvien henkilöiden nimittämis- ja palkitsemisasiossa
- Avustaa tarvittaessa hallitusta raportoinnissa palkitsemisasiosta varsinaiselle yhtiökokoukselle

Konsernin johtoryhmä ja liiketoimintarakenne

Konsernin johtoryhmään kuuluu yhdeksän¹⁾ jäsentä mukaan lukien toimitusjohtaja, jolle johtoryhmän jäsenet raportoivat. Johtoryhmän jäsenistä kaksi on naisia. Konsernin lakiasiaintoiminnan johtaja toimii johtoryhmän sihteerinä. Johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti kuukausittain. Lisäksi pidetään strategisia, liiketoimintasuunnittelua ja tuloksetyöstä koskevia kokouksia sekä johtamiseen liittyviä katselmuksia.

Konsernin johtoryhmä asettaa strategiset tavoitteet, laatii konsernin liiketoimintasuunnitelman, seuraa tuloksetyöstä, suunnittelee sekä päättää valtuuksiensa puitteissa investoinneista, fuusioista, yrityshankinnoista ja divestoinneista. Kukin johtoryhmän jäsen on vastuussa oman organisaationsa päivittäisistä liiketoimintoinnista ja organisaatiota koskevien operatiivisten päätösten toteutuksesta.

Fortumin divisioonat ovat Power, Heat, Russia sekä Electricity Solutions and Distribution. Power-divisioonaan kuuluvat Fortumin sähköntuotanto, fyysinen tuotannonohjaus ja trading-toiminta sekä energia-alan asiantuntijapalvelut. Heat-divisioona sisältää sähkön ja lämmön yhteistuotannon (CHP), kaukolämpö- ja kaukokylmätoiminnan sekä yritysten lämpöratkaisut.

¹⁾ Alkaen 1.2.2012 johtoryhmässä on kahdeksan jäsentä, Maria Paatero-Kaarnakarén siirtyessä Fortumin Aasian toimintojen johtajaksi.

Russia-divisioona kattaa sähkön ja lämmön tuotannon ja myynnin Venäjällä. Divisioonaan kuuluvat OAO Fortum ja Fortumin 25%:n osuus TGC-1:stä. Electricity Solutions and Distribution -divisioona vastaa Fortumin sähkön vähittäismyynnistä sekä sähkön-siirrosta. Divisioona koostuu kahdesta liiketoiminta-alueesta: Distribution ja Electricity Sales. Esikuntatoiminnot ovat Talous, Yhdyskuntasuhteet ja kestävä kehitys, Henkilöstöyksikkö sekä Strategia ja T&K. Tammikuusta 2012 lähtien esikuntatoiminnot ovat Talous, Yhdyskuntasuhteet ja strategia, Henkilöstöyksikkö sekä T&K ja innovaatiot.

Sisäinen tarkastus

Konsernin sisäinen tarkastus arvioi ja varmistaa Fortumin sisäisen valvonnan riittävyttä ja tehokkuutta. Se arvioi myös eri liiketoimintaprosessien tehokkuutta, riskienhallinnan riittävyttä sekä esimerkiksi lakien, asetusten ja sisäisten ohjeiden noudattamista. Työn perustana ovat kansainväliset sisäisen tarkastuksen ammattistandardit.

Konsernin sisäinen tarkastus on riippumaton Fortumin divisioonista ja muista yksiköistä. Se raportoi konsernin hallituksen tarkastus- ja riskivaliokunnalle sekä hallinnollisesti talousjohtajalle. Konsernin sisäisen tarkastuksen toimenkuva, valtuudet ja vastuu on virallisesti määritelty toimintaohjeissa. Tarkastus- ja riskivaliokunta hyväksyy toimintaohjeen sekä vuotuisen tarkastussuunnitelman.

Ulkoinen tarkastus

Yhtiöllä on yksi tilintarkastaja, jonka tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastaja valitaan varsinaisessa yhtiökokouksessa toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavan ensimmäisen varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Tilintarkastajaksi valittiin 31.3.2011 pidetyssä Fortum Oyj:n varsinaisessa yhtiökokouksessa Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö Deloitte & Touche Oy. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Jukka Vattulainen.

TALOUDELLISEEN RAPORTOINTIIN LIITTYVÄT SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTELMÄT

Taloudelliseen raportointiin liittyvät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmät on suunniteltu siten, että se tuottaa kohtuullisen varmuuden taloudellisen raportoinnin luotettavuudesta sekä varmistaa että soveltuvia lakeja ja säädöksiä on noudatettu.

Fortumin hallitus hyväksyy konsernin riskipolitiikan, jossa määritellään riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet ja divisioonien vastualueet liittyen riskienhallintaan sekä myös taloudellisen raportoinnin prosessiin. Taloudellisen raportoinnin prosessi on

sisäänrakennettu sisäiseen valvonnan viitekehukseen ja prosessitason sisäisen valvonnan rakenne on määritelty käyttäen riskiperusteista arviointia. Fortumin sisäisen valvonnan viitekehys sisältää elementtejä COSO-viitekehuksesta, jonka on julkaissut Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission.

Valvontaympäristö

Fortumin sisäinen valvontajärjestelmä tukee konsernin strategian toteuttamista ja varmistaa säännösten noudattamisen ja taloudellisen raportoinnin luotettavuuden. Fortumin hallituksen hyväksymä toimintaohje (Code of Conduct) perustuu Fortumin yhteisiin arvoihin ja määrittelee periaatteet liiketoiminnan toimintaohjeille. Sisäisen valvonnan viitekehys muodostuu konsernitason toimintaohjeista ja prosesseista sekä liike- ja tukitoimintojen kontrolleista ja prosesseista.

Hallituksen asettama tarkastus- ja riskivaliokunta valvoo konsernin taloudellista raportointiprosessia sekä seuraa yhtiön sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta. Konsernin riskienhallintayksikkö vastaa konsernin riskipositivien raportoinnista ja riskienhallintajärjestelmän ylläpitämisestä.

Corporate controllerin johtama konsernilaskenta on vastuussa taloudellisen raportointiprosessin ylätason valvontajärjestelmästä. Valvonta perustuu

FORTUMIN TALOUDELLISEN RAPORTOINNIN RAKENNE

konsernitason prosesseihin, ohjeisiin ja suosituksiin. Talousraportoinnin ohjeet on koottu Controllers Manual-ohjeistukseen, jota tarkastetaan ja päivitetään säännöllisin väliajoin. Vuonna 2011 luotiin Head of Process development -positio tukemaan talouden organisaatiota. Tarkoitus on näin varmistaa, että talousorganisaatiolla on yhtenäinen tapa toimia ja monitoroida prosessien toimivuutta.

Fortumin organisaatio on hajautettu ja valtaa ja vastuuta on delegoitu divisioonille valvontavastuiden muodossa. Eräät alueet, kuten hyödykemarkkinariskien valvonta on enemmän keskitetty.

Riskien arviointi

Riskienhallintaprosessiin sisältyy myös taloudelliseen raportointiin liittyvien riskien tunnistaminen ja analysointi vuosittain. Riskit raportoidaan

suunnitteluprosessin yhteydessä ja tarvittavien toimenpiteiden ja parannusten seuranta on integroitu toiminnanjohtamiseen. Kontrollien riskiarviointi on ollut perustana prosessitason sisäisen valvontajärjestelmän kehittämisessä sekä taloudellisen raportoinnin kontrollitoimenpiteiden määrittämisessä. Riskien arviointi kattaa väärinkäytöksiin ja niiden kautta syntyneisiin taloudellisiin menetyksiin sekä muiden varojen väärinkäyttöön liittyvät riskit.

Kontrollien riskiarvioinnin ja prosessitason valvonnan tulokset raportoidaan tarkastus- ja riskivaliokunnalle.

Valvontatoiminnot

Liiketoimintaprosesseissa sovelletaan valvontatoimintoja ja taloudellisen raportoinnin näkökulmasta niillä varmistetaan, että mahdolliset virheet tai poikkeamat ehkäistään, löydetään ja korjataan. Talousraportoinnin ohjeet (Controllers manual) asettavat standardit taloudelliselle raportoinnille.

Konsernilaskenta määrittää talousraportoinnin kontrollitoimenpiteiden periaatteet. Kontrollitoimenpiteet kattavat koko taloudellisen raportointiprosessin. Vastuut toimenpiteiden toteuttamisesta sekä niiden toiminnan tehokkuuden seuraamisesta on jaettu. Fortumin prosessit sisältävät kontrollitoimenpiteitä liittyen liiketoimien aloittamiseen, hyväksyntään, kirjaamiseen ja laskentaan. Fortumin talouden palvelukeskus takaa yhtenäiset toimitatavat. Palvelukeskus suorittaa kontrollitoimenpiteitä liittyen taloudellisen tiedon kirjaamiseen ja arvostukseen sekä siitä annettaviin liitetietoihin. Palvelukeskukselle myönnettiin ISO9001:2008 sertifikaatti joulukuussa 2011.

Kullakin divisioonilla on oma talousorganisaationsa, jonka tehtävänä on varmistaa, että liiketoiminnan tuloksellisuutta arvioidaan riittävällä tasolla kattaen toiminnan volyymin, tuottojen, kulujen, käyttöpääoman, varojen ja

investointien arvioinnin. Näitä analyysieja tarkastellaan eri tasoilla konsernissa ja lopullinen tarkastelu tehdään hallituksessa.

Viestintä ja tiedotus

Talousraportoinnin ohjeet (Controllers manual) sisältävät Fortumin laskentamanuaalin, investointimanuaalin ja raportointiohjeistuksen sekä muut taloudelliseen raportointiin liittyvät periaatteet. Ohjeet ovat saatavilla intranetsivustolla ja ne ovat kaikkien taloudelliseen raportointiin osallistuvien käytettävissä. Corporate Controllerin pitämät kuukausittaiset Core Controller's

-kokoukset ohjaavat talousorganisaation kehityshankkeita ja saavat säännöllisesti tietoa talousorganisaation asiantuntijafoorumeilta. Säännöllisesti järjestettävissä Accounting Network Forum -kokouksissa informoidaan talousyhteisöä tulevista muutoksista koskien muun muassa IFRS-standardeja ja laskentaperiaatteita.

Seuranta

Konsernin tulosta seurataan kuukausiraportoinnissa ja Fortumin johtoryhmä tarkastelee tulosraportointia kuukausitasolla. Tämän lisäksi konsernijohdon ja divisioonien johtajien

kanssa neljännesvuosittain tapahtuva toiminnan ja tulokset arviointi sisältyy toiminnanjohtamisprosessiin. Tuloksen lopullisesta arvioinnista vastaa hallitus ja sen tarkastus- ja riskivaliokunta.

Osana Fortumin sisäistä valvontajärjestelmää kaikki divisioonat vastaavat oman vastualueensa valvonnan tehokkuuden arvioinnista. Divisioona- ja konsernitason controller-ryhmät vastaavat taloudellisen raportointiprosessin arvioinnista, jota myös konsernin riskienhallinta käy läpi säännöllisesti.

Myös konsernin sisäinen tarkastus arvioi sisäisen valvonnan järjestämistä ja sen toiminnan tehokkuutta osana

valvontaansa. Sisäisen tarkastuksen valvonta perustuu riski- ja tarkastusvaliokunnan sille määrittämään valvontasuunnitelmaan. Valvonnan tuloksista, tarvittavista korjaavista toimenpiteistä ja niiden toteuttamisesta raportoidaan säännöllisesti riski- ja tarkastusvaliokunnalle.

FORTUMIN TOIMINNANJOHTAMISPROSESSI

